

GAZETA

MAZILILOR și RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

==== Apare de două ori pe lună. ====

Abonamentul în țară :		Abonamentul în România și străinătate :	
Pe an	6 cor.—	Pe an	8 lei.—
Pe șese luni	3 cor.—	Pe șese luni	4 lei.—
Un număr 30 bani.			

Redacția și Administrația : Cernăuți, Str. Metgher 8.

Aniversarea Majestății Sale.

Luni în 18 August a fost ziua nașterii împăratului nostru Francisc Iosif I-ii, zi care a încheiat al 83-lea an din viața seniorului între domnitorii lumii. Dacă popoarele de supt gloriosul sceptru habsburgic care 65 de ani stă în mâna prea bunului și prea-iubitului nostru monarh au rădicat în fiecare an rugi fierbinți către prea înaltul Dumnezeu ca să-i dăruiască mulți ani Majestății Sale, în anul acesta supușii tronului austriac îi mulțămesc Creatorului în prima linie că i-a dat Împăratului sănătatea și tăria trebuincioasă pentru a suporta zilele de grea cumpănă, de grea încercare pentru patria noastră. Dacă nouri ce încunjurau Austria din pricina războiului pornit de popoarele balcanice sunt astăzi împrăștiați și dacă astăzi vedem ridicându-se zorile senințe ale unui viitor liniștit, aceasta avem să-i mulțămim înțeleptei cărmuiri și gândului împăciuitoar al monarhului nostru. Și atunci când spiretele enervate de peripețiile războiului balcanic, surprinse de neașteptatul rezultat al păcii din București care a făcut să înceteze de-odată bubuițul tunurilor și zângăitul săbiilor atunci, zicem, când spiretele diplomaților încăierate și ele în luptă prin simpatia ce o nutriau pentru unul sau altul din luptători ar fi dorit să mai lungească atmosfera aceasta de nesigurantă și iritare, cerând o revizuire a păcii din București, Majestatea Sa a făcut capăt acestor veleități de revizuire adresând o telegramă de felicitare regelui Carol al României din care s'a putut înțelege că Împăratul Francisc-Iosif voiește ca pacea aceasta

să rămâie definitivă și considerată ca atare. Acest gest arată cât de mult ține M. S. la pace care singură îi e priincioasă dezvoltării, economice, morale și intelectuale ale popoarelor sale. Maiestatea Sa a știut să facă războaie de repetite ori, dar unde vede că războiul se poate încunjura fără a jigni interesele și demnitatea statului său, preferă numai decât pacea.

Deie Domnul ca înțeleptul și bunul nostru cărmuitor și ocrotitor să domnească încă mulți și fericiți ani!

Iarăș paralele rutene la Sirete-

În anul trecut se sileau Rutenii să capete numai decât paralele pe lângă gimnaziul din Sirete. Am arătat la timpul său cât de nejustă e cererea deputaților ucraini, și dacă ar fi să se activeze paralele naționale la gimnaziul acesta atunci în prima linie Români ar avea dreptul la aceasta, putându-și justifica îndreptățirea și prin o mai mare frecvență. Dar Români cu toate aceste n'au făcut o atare pretensiune până acuma.

Astă vară, Coco Wassilko a adus iarăș pe tapet chestia paralelelor ucraine la Sirete, reînoid în parlament cererea ca guvernul să grijască chiar acuma toamna, cu începerea anului școlar 1913/14, pentru activarea de paralele ucraine la gimnaziul de acolo.

Români au văzut atunci că cu atât mai mare temeu pot pretinde și ei crearea de paralele române la Sirete și, deci, d. mareșal al țării Alexandru baron Hormuzachi a formulat o rezoluțiune, în care cere ca la Sirete, deasemenea dela toamnă, să se activeze paralele române.

Și de ce oare stăruiesc conducătorii ucraini așa de mult să capete paralele la un gimnaziu unde numărul elevilor ruteni e așa de mic? Pot ei nădăjdui ca numărul elevilor să sporească așa de tare ca să poată umplea paralelele cerute unde nici gimnaziile din Coțmani și Vijnița, centre ale rutenismului, nu se alimentează îndestul din mijlocul populației bucovinene așa că existența gimnaziilor acestora ar fi într'adevăr periclitată dacă nu le-ar veni în ajutor un mare număr de copii din Galiția. Acuma ce ar fi la Sirete unde populația e numai pe jumătate ruteană și poate nici atâtă și încolo e românească? Sau poate ar dori un Stocki și tovarășii săi să aducă și la Sirete droaie de copii galițieni cum aduc la Coțmani și Vijnița?

Adevăratul motiv al ucrainilor și cel mai însemnat după cum îi știm noi e dorința lor de a-și recvira pentru districtul Sirete propagatori ai ucraismului cari să fie plătiți de stat. Ei voiesc ca cu ajutorul profesorilor dela paralele să înceapă o strașnică acțiune de rutenizare în mijlocul populației române a districtului Sirete. Ei au acuma pe un agitator fervent în persoana profesorului dela Sirete Iarecevschi, un pripășit din Galiția care își dă mare silință să încetățenească ideile sale ucraino-galițiene, dar lucrul merge prea cu încetul. Îi mai trebuie vr'o doi-trei tovarăși să meargă agitația mai repede. De fapt, așadară, li trebuie ucrainilor la Sirete agitatori care să nu-i coste nimica și nu paralele la gimnaziu.

Din pricina aceasta Românii trebuie să se opueie unei eventuale împliniri a acestei cereri a lui Coco și nici statul nu ar trebui să sprijinească aspirațiunile de cucerire ale ucrainilor pe sama Românilor. Banul statului să servească într'adevăr numai pentru împlinirea acelor postulate naționale ale unui popor care sunt de absolută necesitate nu însă pentru împilarea, aservirea și încătușarea altor nații, în cazul de față a Românilor.

Și dacă ucrainii încearcă cu paralele la Sirete o fac din pricină că știu în rândurile Românilor din districtul acesta o prea slabă organizație națională și nădăjduesc că nu vor întimpina nici o piedică la realizarea planului lor. Dar tocmai împrejurarea aceasta ar trebui să trezească pe toți intelectualii din nepăsarea sau cel puțin comoditatea lor și să-i înhame la luptă culturală. Toți, fără privire la starea socială, fără privire la vederile politice ar trebui să se grupeze în jurul unui singur steag în scopul aceleiaș aspirațiuni de a asigura dezvoltarea culturală a poporului și de a feri terenul național de invasiuni dușmănoase.

Luptă pentru școală.

Cu ce mijloace operează agitatorii ucraini.!

De doi ani susțin Românii cu mare greutate o școală particulară la Petriceanca, o ațință a comunei Camenca. Aici avea să se activeze o școală publică dar pentru că poporul cerea ca școala publică să fie românească, și consiliul școlar voind să-i octroeze o școală rutenească, de aceea până astăzi afacerea școalei din Petriceanca a rămas nerezolvată. Au umblat gospodarii cerșind prin 6 ani școală românească pentru Petriceanca, dar zădarnică li-a fost truda, stăpânirea, probabil la îndemnul lui O. Popowicz, nu voia

nici să știe nimica de aceasta. În sfârșit văzând oamenii că rămân fără de școală s'au pus la cale să-și alcătuiască o școală particulară românească și societatea „Școala română“ din Cernăuți li-a sărit în ajutor și li plătește învățătorul. Gospodarii sunt mulțumiți că au măcar atâta și că copiii lor nu rămân fără carte. Dar la urma urmei își gândesc de ce adevărat să nu li se deie o școală publică, căci doară ei plătesc biruri pentru susținerea școalelor. S'au adresat deci iară cătră căpitanie cu rugămintea să li se facă școală publică. Căpitania a trimis pe aceasta pe un comisar care să cerceteze la fața locului ce fel de școală cere poporul: românească sau rusească. Comisarul, sosit la Petriceanca, cercetă cu amănuntul ce populație are sătișorul: românească sau rusească și întreabă pe fiecare tată sau mamă ce școală ar dori să aibă. Toți pe rând au glăsuț că vreu școală românească ca cea particulară ce o au ei acuma. Încheind comisarul proces verbal la fața locului a constatat, pe baza cercetărilor făcute, că 35 de familii au cerut școală românească și numai două s'au găsīt în tot satul care au dorit școală ucraină.

Oamenii s'au bucurat mult când au văzut că un slujbaș împărătesc îi trage cu amăruntul la protocol și aveau toată nădejdea că în sfârșit vor căpăta școala dorită. Dar abia a plecat comisarul la Sirete și învățătorul ucrain din Cămenca aflând despre cele petrecute la Petriceanca s'a pus la sfat cu primarul renegat Șerban cum ar putea zădărnici înființarea școalei românești din Petriceanca. După sfat s'au apucat zdravăn la lucru.

Învățătorul și cu vornicul renegat au mers la Petriceanca și s'au legat de capul oamenilor ca să revoace ceea ce au dat la protocol înaintea comisariului. Pentru a căștiga mai lesne pe oameni pentru școala ucraină au început propagatorii ucrainismului să-i îmbete cu rachiu. Și li-au dat atâta de băut până aceștia nu mai știau ce fac. I-au încărcat apoi în căruțe, 12 la număr și i-au dus la Sirete ca să deie la protocol că cer școală rusă și nu românească. Li-au făgăduit și câte două coroane bacșiș pe lângă toate. Oamenii aceștia, scoși din minți cu otravă alcoolică și cu argintul lui Iuda, se sprijineau de pereți neputându-se ținea în picioare, așteptau să fie trași la protocol, dar căpitanul văzându-i într'ăsa stare — rachiul puțea de trei poște dela dănsii — i-a alungat acasă și așa au rămas ucrainii cei păcăliți.

Dar ei tot nu se lasă învinși. Văzând că n'au reușit cu rachiul s'au pus să protesteze în consiliul școlar districtual contra înființării școalei românești. N'au putut aduce nici un motiv serios contra, dar măcar au votat contra. Toți ceilalți membri ai consiliului școlar

districtual însă au primit propunerea pentru înființarea școlii românești la Petriceanca. Să vedem acum cum se va rezolva afacerea în consiliul școlar de țară.

După cele întâmplate până acum se poate vedea lămurit cine are dreptate Româniilor cari lucrează cinstit și loial, sau ucrainiilor cari împlă cu înșelăciune, cu minciună, cu rachiou și mituială.

Stare tristă în Basarabia.

Basarabia, odată țară moldovenească, în ziua de astăzi s'a prefăcut într'o țară de feliurite națiuni și limbi. Aici poți vedea Ruși, Ovrei, Bulgari, Turci, Tatari, Armeni, Nemți, îl vezi și pe bietul Moldovan, însă nu pe acel Moldovan, care era odată stăpân în țară, ci un cerșetor, un rătăcit.

Auzi în Basarabia, mai ales prin locurile culturale, precum sunt orașele, gările de pe la drumurile de fier, limbile: rusă, ovreiască, franceză, nemțască, auzi prin sate, pe dealuri și prin câmpii și limba moldovenească, dar ce limbă! o limbă, care vorbește numai de sapă, de coasă, de lepșă și de sărăcie, alte cuvinte în limba aceasta mai nu sunt, au uitat Moldovenii că sunt și alte lucruri în viață afară de acestea. Au sărăcit, s'au prostit, cum se zice, Moldovenii de tot. Veacul 19 — „veacul electrismului și al aburilor“, care a fost bogat de atâtea descoperiri, de atâtea științe, n'au adus nimic Moldovenilor. Tot carul cel de lemn cu boi îl slujesc și acum ca și în timpul lui Ștefan cel Mare, numai că boii s'au împușinat și au slăbit, de au rămas numai ca niște șoareci.

Despre starea intelectuală nici nu mai e vorbă.

Au ieșit din Moldoveni în veacul trecut mulți cuminți, mulți învățați, cari au căpătat bune locuri de slujbă cu bun venit, dar ei s'au depărtat de popor, s'au depărtat de neamul din care au ieșit.

Împrejurările istorice ne-au luat pe cei mai vrednici bărbați din neam, și părinții cu inima zdrobită privesc cum fiii lor se înstreinează. Și astăzi, când viața a scos la iveală atâtea cereri, atâtea probleme, cari cer deslușire, când viața cu totul se schimbă, — nu este cine să-l lumineze pe Moldovan, cine să-l puie în curent cu ziua, să-l facă să fie cât de mică părțică la mișcarea timpului. Deși în anii de pe urmă au început a ieși gazete în limba moldovenească, precum au fost „Basarabia“, „Viața Basarabiei“, „Moldo-

*) Din gazeta „Glasul Basarabiei“ care apare de acum 3 luni și e tipărită cu litere cirilice.

vanul", jurnalul „Luminătorul” și altele, literatură națională noi, Moldovenii din Basarabia, n'avem și literatura românească din regat ne este streină și din punct de vedere al hotarului și din punct de vedere al limbei: limba românească literară cu greu poate fi pricepută de Moldovanul basarabean.

Împrejurări îngrozitoare, amenințătoare pentru națiunea moldovenească din Basarabia.

Însă cu toată tristețea acestor lucruri, până mai târziu Moldovanul din Basarabia, cel puțin, era gospodar, avea bucățica lui de pământ, avea casa lui mică, nu era venetic, vântură-lume. În anii de pe urmă vine și altă primejdie, care poate să-l lipsască pe Moldovan și de ceia ce are. Boierii pe un cap au început a vinde moșiile, cari le cumpără nu Moldovenii, ci alții: Rușii, Cehii, Nemții, mai ales acești de pe urmă. Unde Moldovenii se scumpesc, Nemții toarnă bani și se fac stăpâni.

Moldovenii, contrânși în micile lor nadeluri, n'au unde să pască un porc, o găscă. Și nu-i departe vremea, când ei au să fie nevoiți sau să între argați la alții, sau să se împrăștie prin Siberia, nemărginită.

Apostoli ne trebuie! Apostoli, cari să ne strângă grămadă și să ne facă să ne reîntorcem dreptul de viață omenească n u prin lupta politică, care nu este cu puțință și de folos, ci prin luminarea minții și dezvoltarea sufletului.

I. Valaori: Chestiunea aromânească.

Două soluțiuni au fost primite de noi (o deputațiune de Aromâni) în capitalele principale ale Europei pentru rezolvarea chestiunii Aromânilor:

I. Autonomia Macedoniei, adică să se formeze din această regiune, în care locuiesc atâtea elemente eterogene și inasimilabile, atâtea naționalități deosebite prin rasă și prin limbă, prin cultură și prin religie, un stat autonom, unde toate aceste naționalități ar avea aceleași datorii și aceleași drepturi egale și unde libertatea conștiinței, cultului și limbii ar fi proclamată absolut. Sistemul propus ar fi acela al cantoanelor elvețiene sau nu importă orice alt sistem s'ar aplica: numai autonomia să se dea unuț astfel de „mozaic de naționalități”.

Dar pretutindeni ni s'a răspuns: „este prea târziu!”

Pentru aceia însă cari cunosc bine psihologia popoarelor balcanice — din nenorocire, Europa diplomatică nu o cunoaște și nu se cunoaște nici la noi în deajuns — nu era târziu; și le spuneam atunci diplomaților iscusiti, pătrunzători și tălmăcitori ai viitorului (?!) că timpul nu va fi încă departe când va trebui să fie pus în aplicare acest principiu moral, acest principiu al naționalităților: „Macedonia Macedonenilor“, principiu cerut de altfel, cu atâta putere de statele balcanice aliate, când au declarat războiul Turciei; și că dacă nu se va pune în aplicare acest principiu moral și singurul echitabil, vom asista la un nou războiu și mai crâncen între aliați. Ceea ce s'a și întâmplat. Deputațiunea Aromânilor deci avea dreptate și diplomația europeană s'a înșelat.

Căci noi credeam, și suntem convingși și acum de aceasta, că dacă mai sunt unii cari cred că Bulgarii, Grecii și Sârbii, deja stăpâni pe locuri, pe orașe și pe porturi locuite de populațiuni străine și dușmane lor, se vor susține acolo cu forța, se înșală, de oarece nici odată nedreptatea, nu întemeiază o putere durabilă. În orice construcțiune baza trebuie să fie partea cea mai tare; așa și cu politica: ea trebuie să aibă ca principiu și ca bază: adevărul și dreptatea. Ei bine, lucrul acesta nu se vede în actele foștilor aliați balcanici, a căror preocupare nu este aceea de a face o operă trainică și dreaptă, de a da puțința fiecărei populațiuni să se desvolte în limba și în instituțiunile ei proprii, ci de a-și mări țările și de a cuceri teritorii locuite de populațiuni străine.

Am cerut și am cere și acum: „autonomia Macedoniei“; dar în anumite condițiuni: 1) Să fie pusă sub protecțiunea și sub garanția puterilor europene, ca să nu se dea puțința nici unui stat limitrof să-și întindă influența sa aici, sau să caute să o încorporeze mai târziu la dânsul; 2) Să fie astfel organizată și împărțită din punctul de vedere administrativ, încât fiecare populațiune, mai mult sau mai puțin compactă să aibă drepturi reale și să poată să-și spună cuvântul în orice ocaziune.

I. Dar dacă o Macedonie autonomă n'a fost cu puțință pentru Europa și nu pare nici acum să fie posibilă sub cuvânt că s'ar putea crea noi și mari greutăți, atunci se poate gândi guvernul și țara românească la o altă soluțiune: aceea a unei părți mici a Macedoniei dela Sud locuite de Aromâni, Albanezi, Turci și Aromâni helenizați, care, împreună cu regiunile Zagor și Pind, ar forma un Canton, ce, cu toate că ar face parte din noul stat albanez, ar avea însă o autonomie administrativă, destinată mai ales să garanteze naționalitatea, școala și biserica populațiunii aromânești,

ar fi pus sub conducerea unui guvernator care să depindă de principele Albaniei și ar constitui în modul acesta în mic un dualism albano-român.

Acest stat, ce va dăinui căci va fi apărat de Austro-Ungaria și Italia în primul rând și de România în al doilea rând, care nu va permite să se strice echilibrul balcanic, va fi în acest caz mai puternic și va constitui încă un element ce, într'un moment dat, unindu-se cu unii, va fi de un mare ajutor ca să oprească pe alții de a turbura echilibrul balcanic, mai ales când se cunosc așa de bine acut rivalitățile dintre Sârbi și Bulgari și dintre aceștia din urmă și Greci pentru Macedonia.

Ceea ce propun statele balcanice, aliate până acum câtva timp, pentru rezolvarea chestiunii aromânești, nu poate să convină Aromânilor și nici guvernul României n'ar trebui să o admită.

Ele promet și se întrec în promisiuni, căci n'au de gând să se țină de dănele, că vor face totul pentru ca Aromânii din regiunile ocupate de dănele, să-și mențină naționalitatea, să aibă școale, biserici și capi bisericesti.

Dar aceste garanții din partea acestor state nu prezintă nici o siguranță: protocoalele încheiate, semnate între oficialități n'au nici o valoare, mai ales când unele dintre statele cari le promet au dat dovadă de atâta perfidie și de atâta cruzime. Mai există cineva azi printre Români care să se încreadă în sinceritatea Grecilor și în bunăvoința și recuoștința Bulgarilor?

N'avem decât să ne gândim la Românii cari sunt de mult sub dominațiunea acestor state balcanice și cari n'au nici școală și nici biserici unde să învețe și să se închină în limba lor, pentru ca să deducem și ceea ce va fi pe viitor, căci Venizelos sau Ghenadief etc., cari fac azi atâtea promisiuni și ne dau atâtea garanții, nu vor fi totdeauna conducătorii politicei statelor în fruntea cărora stau. Să ne gândim deci serios la faptul că aceste popoare balcanice sunt în stare să întrebuințeze astfel de mijloace, încât după doi, trei ani, școalele românești să fie închise din cauză că nu o să fie frecventate. Cine nu știe oare câte mijloace au la îndemână guvernele șoviniste, cari caută cu orice preț să desnaționalizeze naționalitățile străine din statele lor? N'au oare și Românii din Transilvania drepturi garantate chiar prin constituțiune? Care este deci rezultatul? Câte persecuțiuni și câte mijloace nedemne nu întrebuințează Ungurii ca să desnaționalizeze pe Românii de acolo.

Când dar noi cunoaștem destul de bine mentalitatea acestor popoare balcanice ne putem oare baza pe promisiunile lor? Cum

poate un popor să-și schimbe de azi pe mâne felul său de a fi și de a judeca? Iată de ce ne permitem să facem următoarea întrebare guvernului și tuturor bunilor Români: în cazul când aceste state nu vor pune în aplicare în mod leal aceste promisiuni, pe cari ni le fac cu atâta dărnicie acum, cari vor fi mijloacele de cari se va servi guvernul țării Românești din timpul acela pentru ca să le impună voința sa și dreptatea cauzei sale? Căci ei este protectorul de fapt al acestor nenorociți Aromâni. Războiul? nu cred; căci nu se va război România atunci cu toate aceste popoare balcanice. — Noi credem că acum, când și Grecii și Bulgarii se acuză reciproc de crimele care s'au săvârșit în contra Aromânilor, este momentul cel mai priincios, pentru ca guvernul nostru să aducă cu curaj chestiunea Aromânilor la ordinea zilei și să o rezolve așa cum cer dreptatea și interesul întregului neam românesc.

Și să nu uităm un lucru:

Dacă Aromânii grecomani cari sunt în majoritate vor cădea sub dominațiunea grecească atunci s'a isprăvit cu ei; iar dacă se va reuși să se formeze un canton aromânesc în sensul cerut mai sus și se vor forma și bănci românești pentru a se veni în ajutorul comerșanților Aromâni, atunci neamul românesc va fi salvat; altfel, nimic nu se va alege din această naționalitate de elită.

În cazul însă când, cu toate acestea, împrejurările ar face ca guvernul român să se oprească tocmai la soluțiunea garanțiilor, atunci neamului aromânesc nu-i rămâne altceva de făcut, decât să se resemneze și să continue să aibă în inima și în sentimentele patriotice ale Maiestății sale Regelui nostru și ale guvernului României tot sprijinul și speranțele sale cele mai legitime. Iar pe luptătorii de mâne, cari sunt chemați să asigure pe viitor cu mâna tare și cu glas înalt existența națională acestui neam, Dumnezeu să-i oțeliască și să-i reținerească sufletește, ca să poată să-și îndeplinească sfânta datorie, convinși fiind că de acum înainte leacul stă numai în curajul neamului acestuia în sufletul, în inima și în sentimentul său național. („Democrația“).

Rectificare.

Primim:

Onorată Redacție,

Privitor la articolul dv. din numărul 2 și 3 intitulat: „Persecuțiunea Românilor la Direcția de finanțe“, vă rog să binevoiti a publica următoarea rectificare:

1) Că nu eu sunt autorul articolului în chestie, că nu l'am scris, nu l'am inspirat și nici nu l'am prezentat redacției; 2) că afacerea cu concediu care pare că face alusiune la persoana mea stă așa, că eu odinioară am cerut de Paști concediu chiar numai pe o singură zi și l'am și obținut; 3) că d. consilier aulic Mayer când m'a citat odată înaintea d-sale nu m'a batjocurit, ci mi-a făcut numai reproșuri.

Mulțămindu-vă pentru publicare etc. . . .

Dionisie Voiuțchi.

Publicăm orice rectificare ni se trimite pentru că stăm pe punctul de vedere că, dacă facem o acuză cuiva să-i dăm și prilejul a rectifica lucrurile care poate n'au fost apreciate just s'au sunt bazate pe informațiuni nu tocmai exacte. Dar în cazul de față n'am avea nici o obligație morală să publicăm rectificarea pentru că ea nu ni vine dela autoritatea căreia i-am adus acuze grave, ci dela o persoană pe care n'am acuzat-o și cu care n'avem nimica nici în clin nici în mână. Dacă totuși o publicăm o facem din motivul că ni se dă prilej a mai reveni odată asupra chestiilor tratate. — Rectificarea d-lui Voiuțchi care cearcă să atenueze două dintre multele acuze ce i-am făcut Direcției de finanțe privitor la tratarea Românilor ni dovedește chiar ea, că expunerile noastre sunt foarte întemeiate pentru că sunt bazate pe fapte concrete. Și să se observe bine, că rectificarea numai cearcă să slăbească întrucâtva afirmările noastre, dar nu poate nici decum să le înlătore sau să le restoarne.

Astfel e cert și nerăsturnabil: 1) că numărul Românilor cari sunt aplicați ca funcționari la Direcția de finanțe e disparent de mic. Dacă ar fi să ni se facă dreptate, numărul funcționarilor români ar trebui să fie sporit cel puțin de 10-ori pe atâta, dacă se va considera în ce raport stă numărul funcționarilor cu numărul populației românești, deci și al contribuenților (birnicilor) români; 2) Că chiar și cei puțini funcționari români dela Direcția de finanțe nu se bucură de aceiaș tratare binevoitoare de care au parte funcționarii de alte nații, de bunăoară Nemții, Cehii și Jidanii; 3) Că funcționarii români sunt foarte încărcați cu lucru, adese chiar peste măsură și la avansări sunt luați în samă ca cei de pe urmă deși ei privitor la prestațiunile și sirguinta lor, nu stau deloc în urma celorlalți, ba de multe ori întrec prin lucrul conștiincios pe funcționarii de alte nații; 4) Nu numai că funcționarii români nu sunt tratați la fel cu ceilalți, dar ei adese sunt expuși persecuțiilor și secaturilor unor prepoșiți nemernici, vezi cazul Voiuțchi și Schechter—Garbowicz. Aceste afirmări le-am stabilit altădată și le susținem și acuma.

Documente.

Contract*)

(La neființa de ștampilă, la prilej grabnic.)

care în zioa mai gios înșămnată s'au făcut între dum.-lui Ioan Răus și cu soțul dum.-sale Ilinca însoțită Răus vânzatori dispri altă parti și întri dum.-lui ginirile Mihalachi Constantinovici cumpărător s'au vorbit și s'au închiet. Dumnealui Ioan Răus dinpreună cu soțul dumisale au vândut dumisale giniriului Mihalachi Constantinovici doao fălci di loc curat di cosit în lenie dumisale la Dubova ci esti hotărită prin înșiner dela moară di cea parti pi supt deal, și pri lângă păraul ce să întrolocă la un loc din gios di moară cu tocmala pi acele 2 fălci patru suti lei cu No. 400 lei în veci di veci ca să stăpăniască în pace ne supărat di nimine cum dum.-lui și următori ce ar eși din următori dumisale ca însus al său drept loc și avere a-l stăpăni, dari și bani di mai sus pominiți am priimit toți diplin din mâna dumisale cumpărătorului și acest contract slujești și în loc di cvitanție însă dum.-lui vânzatori n'au a-l supăra pi dum.-lui cumpărătorul nici la un adet înpărețesc s'au stăpănesc cu dumisale și următori dum.-sale, ci să stăpăniască în pace nesupărat di nimine iară întâmplându-să ca să să scoale cineva asupra acestii vânzări a nostri di bună voie ce am vândut dumisale cumpărătorului dintri niamunle sau fii noștri sau alți cineva striin, cu noi au să-ș cauti, dar pi dum.-lui cumpărătorul n'au a-l supăra și di s'ar și întâmpla și la vre o pricină di giudicată ori la cinstită giudicătorie, nici într'o samă să nu ni să ție ce am grăi din gură sau în scris am da, ci încă ne îndatorim ca toată cheltuiala și păgubire ce s'ar face din pricina noastră a plăti dumisale cumpărătorul ari a întra la stăpănire anul acesta 1816, April în 23 și pentru mai bună și adivărată credință am iscălit înnainte poftiilor marturi dispri carile poftesc amundoao părțile pre cinstit c. c. forum ca acest contract di vânzări vecinică a-l întăbălui.

Mihalcea la 23 April 1816.

Ioan Răus, vânzător.

+ Ilinca însoțită Răus, vânzător. Ioan Tușinschi, martor. Mihă-lachi Brahă, martor. Ioan Braha, martor. Grigori Tabora, deminical reprezentant.

*) In posesiva d-lui Dr. Constantin cav. de Isopescul-Grecul, prof. universitar, deputat în parlament și dietă.

Carte domnească din 1731*).

Io Grigorie Ghica vvoda boji milosti gospodar zemli Moldavscoi scriem domniia mea la creadincios boeriul nostru dum-lui Constantin Sălioan vel med (elnicer) starostele de la Cernăuți facem știrea că s-au jeluit la domniia mea Constantin Brah și cu frate său Toader feciorul lui Gheorghii Brah pe Cracalie pentru multă pără și gâlceavă ce-au avut tatăl lor Gheorghii Brah cu Cracalie pentru o parte de moșie ce-au avut Brah la sat la Novosăliță la ținutul Cernăuților care au fost vândut parte lui Brah din Novosăliță Cracalie Stroescului și au făcut zapis cu meșterșug cum au fost făcut schimbătură Cracalie cu Brah să-i dea o parte de moșie alui la sat la Cutlău în ținutul Dorohoiului pentru partea lui Brah ce-au fost vândut-o Cracalie de la Novosăliță și au făcut zapis cu meșterșug și cu iscălitura lui Brah și el n-au știut nemică că i-au vândut parte lui de la Novosăliță și mai pe urmă să află vândut și satul Custlău lui Hermeziu de la visterie iar de Cracalie. Și jeluind Brah la domnie sa Mihai Vodă pentru vicleșug ce i-au făcut Cracalie și i-au vândut moșie ca un tâlhar fără de știre lui și nici altă moșie de la Cutlău nu i-au dat, nici iscălitura lui Brah n-au fost în zapisul cel-au fost făcut Cracalie cu meșterșug mincinos, i-au fost dat domnie sa Mihai Vodă lui Brah cartea de rămas, să-i rumpă și zapisul cel mincinos și să-și ție Brah moșie la Novosăliță și să-i întoarcă Cra alie și toată cheltuiala ce-au cheltuit Brah pentru acea gâlceavă, vânzându-i Cracalie moșiea fără de istrav. Căci și acum s-au cercat în zapisul lui Hermeziu ce are cumpărătura satul Cutlăul zicând cu este și Brah iscălit într'acel zapis și cum s-au potrivit că iscălitura lui Brah măcar că au vrut cineva cu vr'un meșterșug să-i facă iscălitura lui Brah, dar s-au cunoscut că n-au putut să o facă cum este iscălitura lui Brah. Deci viind cartea domniș mele să trimiteți dumniata să cheme pe Cracalie și să le iai sama pre amănuntul cu buna dreptate și să socotești cum scrie carte a dumnisale lui Mihai Vodă să adeverești acestu lucru pentru toată gâlceava lor și cum ai afla cu dreptate să ne faci știre cu o mărturie. Aceasta scriem.

U Ias (În Iași) 7239 (1731) Av(gust) 1.

L. S. (Pecete domnească).

(Scris de) Dumitrie Muste.

*) În posesia d-lui Dionisie cav. de Samson, mare proprietar în Berbești.

Știri mărunte.

Distincție. D. Dimitrie Dan, protopresviter și paroh în Straja, membru al Academiei Române, fu destins de Maiestatea Sa împăratul cu medalia de aur pentru știință, artă și literatură.

— D. Nicolai Mihalescul, înv. sup. și inspector districtual în Cernăuți-Roș fu distins de ministerul cultelor și instrucțiunii publice conferindu-i-se titlul de „director“.

Numiri. Păr. Abageriu, exposit parohial în Brașca, fu numit paroh în Botușana. — D. Nicu Șulschi, jurist absolvat, fu numit practicant pe lângă tribunalul din Cernăuți. — D. T. Nimigean e e numit învățător la Tereblecea.

Avansare. D. Petru Popescu, prof. de religie la liceul al III-lea de stat din Cernăuți, fu avansat în rangul al VIII-lea.

Petrecere. Societatea mazililor și rezeșilor bucovineni în Cernăuți va aranja în 7 Septembrie 1913 o petrecere cu dans în Suceava. Se fac pregătirile necesare. Invitățile se vor trimite în scurt.

Cazuri de moarte. Luni în 23 Iulie a reposat d-na Eugenia de Reus, născ. Voiuțchi, maistră de poștă în Valeva în vârsta de 28 de ani. În urmărire rămân 2 copii, orfani și de tată.

Sâmbătă în 2 August a reposat d. Vasile Ioaneț, adiunct î. p. la oficiul auxiliar al guvernului țării, decorat cu crucea de aur cu coroană pentru serviciu credincios în vârsta de 60 ani.

Dela Direcția de finanțe. Practicanții de percepție domnii: George Priscornic și Emilian Netea fură numiți asistenți. — D. Aurel Zugrav, asistent, fu numit oficial.

Examene de judecători. Domnii: Dr. I. Popescu și Dr. Aurel Tarnavschi au trecut la Leov examenul de judecători cu succes eminent.

Gimnaziul de stat i. r. în Câmpulung. Examenele de admitere în clasa I-a se vor face în termenul de toamnă la 1 și 2 Sept., dela orele 8 dimineața. — Examenele de corigență, apoi examenele pentru elevii neclasificați la finea ultimului semestru și cele de primire în clasele II—VII-a vor avea loc la 3 Sept. Elevii se vor anunța la aceste examene până cel târziu la 31 August. Elevii cari au aparținut institutului se vor înscrie la 3 Sept. la orele 9 dimineața. Înscrierile în clasa pregătitoare se vor face dela 1 până la 3 Sept., orele 10 dimineața. — Detaliile cu privire la examene și înscrieri sunt a se vedea în publicațiunea de pe tabla neagră a institutului.

Cununii. D. Dr. Emanuil Samușco, concipient advocațional, și-a serbat cununia Duminică în 27 Iulie cu d-șoara Viola-Viorica Isopescu, fiica parohului din Volcineț, a d-lui Vasile Isopescu. — D. George Teleaga, judecător în Câmpulung, și-a serbat cununia în 10 August cu d-ra E. Luția, fiica parohului de-acolo Dr. G. Luția.

Școala reală gr. or. în Cernăuți. Examenele de primire în clasa I-a vor avea loc în terminul de toamnă în 1 și 2 Septembrie. Părinții sau episcopii cari doresc să înscrie copiii lor la școala reală trebuie să se prezinte în una din zelele aceste cu certificatele necesare (testimoniu de botez și atestatul de studii) și să solvească făxa prescrisă de 8 cor. și 30 bani. Cei sermani pot fi scutiți de solvirea taxei de înscriere.

Petrecerea în Costești. Duminică în 20 Iulie a avut loc o petrecere în Costești în casa d-lui Ioan Tudan, aranjată de societatea „Sentinela Răzeșească“. Din Cernăuți au sosit ca reprezentanți ai societății mazililor și răzeșilor bucovineni domnii: Dionise cav. de Bejan, consilier consist. și deputat dietal, Dr. Iancu cav. de Cuparencu, vicepresedintele I al soc., și secretarul d. A. E. Vitenco. Cu prilejul acesta s'a prezentat și d. Dr. Const. cav. de Isopescul-Grecul, deputat în parlament și dietă pentru a face raport înaintea alegătorilor săi despre activitatea sa ca deputat. Cu mare alaiu fură primii oaspeții și conduși la locul de petrecere. D-lui deputat Isopescul i s'a oferit în numele răzeșilor după vechiul obicei pâne și sare și în decursul orașionii sale fu d-sa adese întrerupt de vii aclamații. Raportul amănunțit despre petrecere precum și despre darea de samă a d-lui Dr. Isopescul-Grecul îl vom tipări în numărul proxim.

Mulțămită publică. Dela „Societatea Mazililor și răzeșilor bucovineni“.

Pe lista No. 119 încredințată d-lui Ștefan Sbiera, preot în Stroești, au încurs 13 cor. la care au contribuit d. N. I. Russu 5 cor., câte una ocr. domnii: Nicu German, Toader Ungurean și Alex. Teran; d. E. Gemeniuc 2 cor., Gavril Gemeniuc 60 bani, Pentelei Poleac 50 bani și d. Ștefan Sbiera 2 cor.

Toate acele prea stimate persoane care au căpătat liste de colectare și încă nu le-au întors sunt rugate să ni le trimită cum mai curând pentru că Comitetul pregătește raportul pentru adunarea generală și trebuie să încheie toate socotelile. Rugăm să ni se trimită listele cu ori și ce rezultat fie și deșerte. — Comitetul.

Înaltă distincție. D. Nicø cav. de Flondor, mare proprietar și deputat în dietă fu ridicat de Maiestatea Sa la rangul de baron.

Liturghie moldovenească în Basarabia. În ziua de 21 Iulie stii vechiu s'a celebrat în biserica sf. Gheorghe din Chișinău liturghia în limba moldovenească. Episcopul Akermanului Gavril a liturgisit cu o mare asistență de preoți și biserica era plină de lume din toate straturile societății basarabene. La auzul cuvintelor dumnezeesti rostite în limba moldovenească mulți Basarabeni au vărsat lacrimi de bucurie. Ziua aceasta e o zi istorică pentru Românii basarabeni, căci de-aici înainte li va fi îngăduit să asculte cuvântul Domnului în limba lor maternă și nu în cea rusască.

Încă un dar. Marele mecenat al culturii românești, boerul basarabean Vasile Stroescu, a făcut acum de curând un nou dar Românilor transilvaneni în suma de una sută mij de coroane, menită pentru înzestrarea și întregirea unui gimnaziu.

Fapta eroică a unei românce. Între stațiunile Bârlad și Mărășești s'a petrecut o scenă, care ne dă dovada că femeile și fetele române cu nimic nu stau mai jos decât bărbații neamului lor în ce privește eroismul și iubirea de țară. Conducătorul locomotivei dela un tren militar ce venea dinspre Bârlad a observat pe linia de fer o fată de țaran, care își da toată silința, ca prin strigăte să atragă atențiunea asupra ei. Trenul a fost oprit și ofițerii sărind din tren vedeau cum fata de țaran ținea pe loc cu mâinile ei vânjoase un Bulgar, care făcea încercări desperate ca să scape. Fata însă nu l'a slăbit și l'a dat pe acest individ, care îi mușcase mâinile până la sânge, pe mâna ofițerilor. Ce s'a întâmplat? Fata de țaran a observat cum acest individ voia să pună cartușe de dinamită pe șine, vădit, pentru ca trenul ce sosea să fie aruncat în aer. Ea a sărit imediat asupra lui, l'a apucat cu mâni de fier și l'a ținut, până ce a sosit ajutor. Dinamita, în cantitate de mai multe chilograme a fost găsită pe șine. De sine înțeles, i s'au făcut ovații furtunoase fetei eroine; a fost ridicată în triumf de ctără ofițeri în vagon, ducându-o la București. Bulgarul va fi judecat de tribunalul de războiu!

Pe onoare, că servim mai întâiu
 :: intereselor D-Voastre proprii ::

Acuma a sosit prilejul cel mai favorabil ca
 să Vă încredințăm cât de bine și cât de
 :: ieftin Vă va servi librăria noastră ::

„Școala Română“

din Suceava

dacă Ve-ți bine-voi a comanda recvisitele trebuincioase
 pentru sezonul școlar la noi. Ne putem mândri că suntem
 asortați cu cel mai mare deposit de cărți, caete, plum-
 buri, penițe, condeie, cridă, bureți, hârtie de cancelarie,
 concept, sugătoare, cuverte. Tipărituri de tot felul,
 cataloage și condice săptămânale legate și broșate,
 protocoale de gestiune, atestate, tablouri de absențe,
 o o o o o toate în limba română. o o o o o

Și de ce să nu cumpărați la librăria noastră?
 De ce să cumpărați aiurea? Vă asigurăm,
 că principiul librăriei noastre este să servim
 în primul rând intereselor D-Voastre.

Prețurile noastre sunt mult mai ieftine,
Marfa noastră mult mai superioară în calitate
Serviciul nostru mult mai culant și con-
 știincios decât la concurența noastră și
 abia în ultimul rând ajutați D-Voastră
 cumpărând la noi, întreprinderea noastră
 comercială. Vă veți încredința că institutul
„Școala Română“ din Suceavă stă în
fruntea firmelor de această branșă.

Așteptăm cu o vie bucurie chiar o probă de comandă numai
 dela D-Voastră și siguranța e pe partea noastră că Veți rămânea
 clientul nostru pentru totdeauna.

Cu profund respect

Librăria și tipografia „Școala Română“
 Suceava (Bucovina).